

Ankara Üniversitesi Açık Ders Notları

FEL 217 Deneycilik ve Uşçuluk

6. HAFTA:

Algı ve Olgı:

İnsan (organizma ve bilinç) ----- dış dünya

Zihindeki bilinç içerikleri ----- bize dış dünyanın tasarımlarını sunar.

Bilinçli olmak, bilinçte tasarım olarak bulundurmaya anlamına gelir.

Tasarımların kaynağı ----- duyu organları ----- algı

Bu anlamıyla tasarımlar (ideler), deneysel bilginin temelini oluştururlar. Bir anlamda da bilinçli davranışın temelini oluştururlar.

Algı ve olgu birbirleriyle karşılaştırılmazlar. Yani algımızın doğru olup olmadığını deneysel olarak bilmemiz olanaklı değildir.

Zihin içerikleri (tasarımlar) ve bunların ilişkili, hakkında olduğu dış dünya arasında dolaylı bir ilişki vardır. Bir yanda dış dünya, bir yanda tasarımlar dünyası vardır.

Algının dış dünyayı doğru olarak yansıttığı bir varsayımdan ibarettir.

Deneysel bilginin koşulu, algı ve olguyu karşılaştırabilme olmağından geçmektedir. Ancak bu iki entite karşılaştırılabilir gibi görünmemektedir.

Algımızın dış dünyayı doğru olarak yansıttığı inancının gerekçelendirilmesi gerekmektedir.

Bu noktada kuşku pozisyon hamlesini yapar.

Arda Denkel, söz konusu kuşku argümanları şu şekilde formüle etmiştir:

Algının Değişmesinden Uslamlama:

1. 'X nesnenin algısı' olarak adlandırdığımız duyu deneyleri değişen koşullara göre değişiklik gösterirler.
2. X nesnenin kendisi; bu koşullara göre değişmez.
3. Şu halde, X'in algısı her zaman X'in kendiliğinde olduğu gibi değildir. (yani gerçek ve görüntüsü arasında bir farklılık vardır).
4. X'in hangi algısının X'i kendiliğinde olduğu gibi yansıttığını bilemeyiz.
5. Şu halde, X'in hiçbir algısı için onun X'i kendiliğinde olduğu gibi yansıttığını kesinlikle savunma olanağı yoktur.

Algının Yanılsamasından Uslamlama:

1. Algımız kimi durumlarda yanılır. (yanılımlar, yanılsamalar, sanrı ve düşler).
2. Bu durumlarda algının yanlışlığı olduğunu anlayamayabiliriz. (yanılımlı algıyı yanlışsızdan ayırt edemeyebiliriz).
3. Şu halde, her an için (hatta sürekli olarak) algımız, biz anlayamamamıza karşın, yanlışlığı olabilir.
4. Şu halde, hiçbir algının kesinlikle güvenilir olduğu savunulamaz.

Sonuç olarak, algı gerçeği olduğu gibi yansıtmayabilir. Hiçbir algının gerçeği olduğu gibi verdiğinin kesinliğinden söz edilemez.

Bu bağlamda da dış dünyanın deneysel bilgisi, kuşku konusudur.

Yani dış dünyaya ilişkin deneysel bilgiyi, tasarımların bilgisi olan algıdan çıkarsamak olanaklı değildir.

“Elinde tuttuğu kitaba bakarak, "İşte gördüğümü aynı tutarlılıkla elimle kavrıyorum. Böylece görsel algımı gerçek nesneyle karşılaştırabiliyorum" diyen kişi, görsel duyu deneylerini dokunma duyu deneyleriyle, yani bir algısını bir başkasıyla karşılaştırmaktan öteye geçememektedir.” (Denkel, s. 26)

Bu pasajı algı ve olgu ilişkisini çözümleyecek şekilde yorumlayınız.